Κινδυνεύει η Αριστερά στη Γερμανία να γίνει μέρος του κατεστημένου;

Η Αριστεράς φαίνεται να έχει κερδίσει έδαφος. Βρίσκεται στο επίκεντρο της πολιτικής σκηνής του Βερολίνου. Την Τρίτη, δεν υπήρχε τρόπος να αγνοηθεί το κόμμα που πριν από λίγους μήνες βρισκόταν στο χείλος του γκρεμού.Ακόμη και η Ένωση, που εδώ και χρόνια διαχωρίζεται εξίσου από την Αριστερά και η AfD, αναγκάστηκε να καταφύγει στο τηλέφωνο για να ζητήσει τη βοήθεια του κόμματος της Αριστεράς, ώστε η Ένωση και το SPD να μπορέσουν τελικά να εκλέξουν τον Φρίντριχ Μερτς καγκελάριο.

Αφού ο Μερτς απέτυχε στον πρώτο γύρο των εκλογών, ήταν απαραίτητη μια αλλαγή του κανονισμού για να καταστεί δυνατή η διεξαγωγή δεύτερης ψηφοφορίας την ίδια ημέρα. Για αυτό, απαιτούνταν πλειοψηφία δύο τρίτων. Η Αριστερά ήταν πρόθυμη, υπέβαλε την πρόταση στην ολομέλεια μαζί με την Ένωση, το SPD και τους Πράσινους, εκπληρώνοντας έτσι την αποφασιστική προϋπόθεση για την εκλογή του Φρίντριχ Μερτς . Σε δηλώσεις της στο ARD, η Χάιντι Ράιχινεκ είπε ότι η Αριστερά ήταν πάντα ανοιχτή σε διάλογο με την Ένωση και ότι με τα σημερινά γεγονότα αποδείχθηκε ότι «μπορούμε να υποβάλλουμε κοινές προτάσεις». Η Αριστερά ήταν λοιπόν σημαντική, αλλά με ποιο τίμημα;

Τα επιχειρήματα για τη συνεργασία με την Ένωση είναι ποικίλα: πρόκειται μόνο για μια τυπική διαδικασία, όπως ειπώθηκε. Εσωτερικά, φαίνεται ότι έπαιξε ρόλο και το επικείμενο συνέδριο του κόμματος στο Chemnitz: η εκλογή του Φρίντριχ Μερτς την Παρασκευή θα είχε διαταράξει σημαντικά τη διεξαγωγή του συνεδρίου. Επιπλέον, σύμφωνα με ορισμένες φωνές, η εκλογή θα είχε καθυστερήσει το πολύ μερικές ημέρες, καθώς ο Φρίντριχ Μερτς θα είχε εκλεγεί ούτως ή άλλως. Αυτό μπορεί να είναι αλήθεια. Μπορεί και όχι.

Οι τρεις ημέρες που, σύμφωνα με τον κανονισμό, έπρεπε να μεσολαβήσουν μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου γύρου των εκλογών, θα ήταν πιθανώς οι μακρύτερες της πολιτικής ζωής του Μερτς. Σίγουρα θα υπήρχε εσωτερική πίεση, ίσως ακόμη και να μην είχε επιβιώσει πολιτικά. Αλλά ακόμα και αν ο Μερτς τελικά εκλεγόταν, παραμένει το ερώτημα: **Γιατί η Αριστερά ανταποκρίθηκε αμέσως στο πρώτο επίσημο κάλεσμα της Ένωσης; Το γεγονός ότι ο Μερτς δεν διέθετε την απαραίτητη εμπιστοσύνη είναι τελικά ένα πολιτικό μήνυμα. Αντί να το καταδείξει αυτό, η Αριστερά παρουσίασε τον εαυτό της ως υποστηρικτή του κράτους, βοήθησε την Ένωση και τον Μερτς να βγουν από το αδιέξοδο και άνοιξε τον δρόμο για την ανάληψη της**

εξουσίας από τη μαύρο-κόκκινη κυβέρνηση συνασπισμού, την οποία παλαιότερα η ίδια επικρίνει ως κυβέρνηση αποκλεισμού.

Στο όνομα της «ευθύνης»

Τα γεγονότα της Τρίτης εντάσσονται σε μια τάση που παρατηρείται από τις εκλογές: **η Αριστερά, παρά τις λαϊκιστικές δηλώσεις, φαίνεται να κινείται προς το κέντρο.** Αυτό φάνηκε ήδη τον Μάρτιο, όταν οι κυβερνήσεις των ομόσπονδων κρατιδίων του Μεκλεμβούργου-Βορειοπομερανίας και της Βρέμης ψήφισαν στο Ομοσπονδιακό Συμβούλιο τη χαλάρωση του φρένου του χρέους υπέρ του στρατιωτικού εξοπλισμού. Και οι δύο κυβερνήσεις υποστηρίζονται από την Αριστερά και, σύμφωνα με το δικαίωμα βέτο, οι αντίστοιχες περιφερειακές ομοσπονδίες θα μπορούσαν εύκολα να επιτύχουν αποχή, όπως έκαναν το Βρανδεμβούργο και η Θουριγγία υπό την επίδραση του BSW, του κόμματος της Σάρα Βάγκεκνεχτ. Επίσης, η Σαξονία-Άνχαλτ και η Ρηνανία-Παλατινάτο απείχαν, εκεί για εσωτερικούς λόγους του FDP, του Φιλελεύθερου Κόμματος Γερμανίας.

Η επιλογή της Αριστεράς δικαιολογήθηκε ως ευθύνη της πολιτικής της ομοσπονδιακής πολιτείας. Ότι πάρα τη στενή συνεννόηση με τις περιφερειακές ομοσπονδίες, η ηγεσία του κόμματος αγνοήθηκε. Αυτή αντέδρασε με αξιοσημείωτη επιφύλαξη και αργότερα δήλωσε απλώς ότι η ψήφος ήταν λανθασμένη και ότι «μια τέτοια διαδικασία δεν πρέπει να επαναληφθεί». Πρόκειται για ένα κόμμα που μαθαίνει και κοιτάζει μπροστά, ήταν η λακωνική απάντηση. Δεν είναι γνωτό όμως ποιες ήταν και αν υπήρξαν επακόλουθες συνέπειες.

Η προσέγγιση με το φιλελεύθερο κατεστημένο είναι ορατή και σε έναν άλλο τομέα: στον αγώνα κατά της ακροδεξιάς. Αυτό γίνεται ήδη σαφές από τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικοί της Αριστεράς εντάσσονται χωρίς κριτική στην ρητορικών περί «δημοκρατικών κομμάτων» — εννοώντας όλα τα κόμματα εκτός από την AfD. Αυτή η διάκριση σε δημοκρατικά και μη δημοκρατικά κόμματα έχει ένα αμφισβητήσιμο διπλό αποτέλεσμα.

Αφενός, η αναφορά στα δημοκρατικά κόμματα τονίζει την αντίθεση μεταξύ της AfD και της Ένωσης, η οποία, αν και υπάρχει σε επίπεδο οργάνωσης και δομής, σε επίπεδο περιεχομένου, για παράδειγμα στην πολιτική μετανάστευσης, γίνεται όλο και πιο ασαφής. Η ίδια η Die Linke είχε επισημάνει τακτικά αυτή την τάση.

Αφετέρου, με την αυτοταξινόμησή της στο λεγόμενο δημοκρατικό φάσμα, η Die Linke πλησιάζει συμβολικά τα άλλα κόμματα. Εξωτερικά δημιουργείται η εντύπωση ότι θέλει να ανήκει σε αυτά και δεν κουράζεται να τονίζει πόσο υπεύθυνη και φιλοκρατική δύναμη είναι.

Με ποιο κόστος;

Ακριβώς το θέμα του αντιφασισμού, που πιθανώς συνέβαλε σημαντικά στο εκπληκτικά καλό αποτέλεσμα των εκλογών για το Bundestag τον Φεβρουάριο, ταιριάζει ιδιαίτερα σε εκείνους της

Αριστεράς που αισθάνονται έλξη προς το φιλελεύθερο κέντρο. Πίσω από αυτό κρύβεται, συνειδητά ή ασυνείδητα, μια λογική λαϊκού μετώπου. Η ιδέα είναι (πως πρέπει) να υπερασπιστούν όλοι μαζί, όσο το δυνατόν περισσότερες μη φασιστικές δυνάμεις, τη λεγόμενη φιλελεύθερη δημοκρατία.

Αυτή η στρατηγική δεν είναι κακή per se. Σε καταστάσεις ακραίας ανάγκης, όταν για παράδειγμα διαφαίνεται συγκεκριμένα η εγκαθίδρυση μιας φασιστικής δικτατορίας, μπορεί να είναι σωστή. **Λαμβάνοντας υπόψη την ιστορία της Γερμανίας, είναι κατανοητό ότι η αριστερά δεν θέλει να υιοθετήσει «πολύ αργά» μια στρατηγική λαϊκού μετώπου**. Ωστόσο, το τίμημα μπορεί να είναι υψηλό αν μια τέτοια στρατηγική ακολουθηθεί πολύ νωρίς ή καταχρηστικά, μπορεί να οδηγήσει μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα σε σταδιακή παραίτηση από τη δράση. Όσο στενότερη είναι η σύνδεση με το κατεστημένο, τόσο μεγαλύτερος είναι ο κίνδυνος να αποδυναμωθούν οι αρχές της ίδιας της παράταξης.

Για παράδειγμα, η Αριστερά απορρίπτει τις εσωτερικές μυστικές υπηρεσίες και ζητά τη διάλυσή τους. Ωστόσο, όταν πρόκειται για η AfD, η Υπηρεσία Προστασίας του Συντάγματος γίνεται ξαφνικά ο βασικός μάρτυρας. Όταν την Παρασκευή έγινε γνωστό ότι η AfD έχει πλέον χαρακτηριστεί επίσημα ως ακροδεξιά, η Χάιντι Ράιχινεκ δήλωσε: «Από σήμερα δεν πρέπει να υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η AfD αποτελεί τη μεγαλύτερη απειλή για τη δημοκρατία και τη χώρα μας». Το γεγονός ότι η Υπηρεσία Προστασίας του Συντάγματος –τόσο από δομική όσο και από ιστορική άποψη– είναι κάθε άλλο παρά ένας θεσμός στον οποίο πρέπει να βασίζονται οι αριστεροί, φαίνεται να ξεχνιέται στο πλαίσιο της εδραίωσης στο κατεστημένο.

Ωστόσο, η εξέλιξη εντός του κόμματος δεν είναι καθόλου σίγουρη. Ακόμη και στην κοινοβουλευτική ομάδα, η πορεία είναι έντονα αμφισβητούμενη. Η απόφαση να δοθεί στον Μερτς η δυνατότητα να προχωρήσει σε δεύτερο γύρο ψηφοφορίας μέσω μιας κοινής πρωτοβουλίας με το SPD, τους Πράσινους και την Ένωση ήταν προφανώς κάθε άλλο παρά εύκολη στην κοινοβουλευτική ομάδα: οι ψήφοι υπέρ υπερίσχυσαν με μικρή διαφορά. Η ηγεσία του κοινοβουλευτικού κόμματος τάχθηκε υπέρ της κοινής δράσης και έλαβε υποστήριξη. Ο Μπόντο Ράμελο έγραψε αργότερα στο X ότι δεν ψήφισαν τον Φρίντριχ Μερτς, αλλά «έδωσαν τη δυνατότητα να διεξαχθεί ο δεύτερος γύρος των εκλογών για να προστατευθεί η δημοκρατία». Το επιχείρημα φαίνεται να έπεισε.

Εσωτερικές συνεννοήσεις;

Δεν είναι ακόμη σαφές αν υπήρχε ανοιχτή συμφωνία με την Ένωση. Ο δημοσιογράφος Τίλο Γιούνγκ ισχυρίστηκε αρχικά ότι υπήρχε τέτοια συμφωνία. Η Ένωση θα έπρεπε να άρει την απόφαση Μη Συνεργασίας σε αντάλλαγμα. Λίγο αργότερα, ο ίδιος διεύψευσε τα λεγόμενά του. Δεν υπήρχε καμία συμφωνία. Και η Ένωση αρνείται ότι υπήρξε συμφωνία. Ωστόσο, από τις συνομιλίες και μετά, πολλά έχουν αλλάξει στην Ένωση. Ο ισχυρός υπουργός του καγκελαρίου Θορστέν Φράι, που δεν είναι ιδιαίτερα φιλικός προς την αριστερά, έδειξε σήμερα ανοιχτός σε μια επανεκτίμηση των σχέσεων με το Κόμμα της Αριστεράς.

Όσοι άκουσαν προσεκτικά, μπόρεσαν να εντοπίσουν την Τρίτη ενδείξεις για κρυφές συμφωνίες. Η Julia Klöckner δήλωσε στα ΜΜΕ ότι η Αριστερά συμφώνησε στην κοινή πρόταση και επειδή μια κανονική ψηφοφορία θα συνέπιπτε με την πρώτη ημέρα του ομοσπονδιακού συνεδρίου του κόμματος της Αριστεράς στο Chemnitz, ένα επιχείρημα που μέχρι τότε είχε ακουστεί μόνο σε εσωτερικές συζητήσεις του κόμματος.

Δεν είναι μόνο η Ένωση που έχει αρχίσει να ολισθαίνει. Η επικεφαλής του κόμματος και πρώην αρχισυντάκτρια του Jacobin, Ινές Σβερτνερ, αναφέρεται σήμερα σε όλα τα μέσα ενημέρωσης: «Περιμένω από την Ένωση να μην συζητά μόνο όταν η κατάσταση είναι οριακή, όταν απαιτείται πλειοψηφία των δύο τρίτων, αλλά και σε άλλες πολιτικές αποφάσεις,».

Τελικά, δεν πρόκειται μόνο για στρατηγικές επικοινωνίας ή προβληματική τακτική στην αντιμετώπιση του Μερτς και της Ένωσης – το πρόβλημα είναι βαθύτερο: λόγω των κοινωνικών ισορροπιών, πολλοί στην Αριστερά θεωρούν ότι η υπεράσπιση του υπάρχοντος καθεστώτος έναντι της Δεξιάς είναι η μόνη ρεαλιστική στρατηγική της Αριστεράς. Λείπει μια προοπτική που θα μας βγάλει από την αμυντική θέση, που θα μας επιτρέψει όχι μόνο να αντιδρούμε, αλλά και να επαναφέρουμε στο επίκεντρο τις δικές μας ιδέες, οι οποίες δεν απαιτούν μόνο περισσότερα επιδόματα στέγασης και υψηλότερο κατώτατο μισθό, αλλά έχουν ως στόχο τη ριζική αλλαγή αυτής της κοινωνίας.

Ο κίνδυνος της εδραίωσης στο κατεστημένο, ο οποίος έχει ενταθεί τις τελευταίες ημέρες, θα μπορούσε, στην καλύτερη περίπτωση, να αποτελέσει αφορμή για να ξεκινήσει επιτέλους η συζήτηση για μια μακροπρόθεσμη στρατηγική σοσιαλιστικής πολιτικής. Ίσως αυτή, όμως, να ξεκινήσει στο επόμενο συνέδριο του κόμματος στο Chemnitz.

Μετάφραση του Αντώνη Φάρα από το Jacobin Γερμανίας

ΣτΜ: όπου υπάρχει “η Αριστερά” στο κείμενο, εννοούμε το κόμμα Die Linke.

ΣτΜ: όπου υπάρχει “η Ένωση” στο κείμενο, εννοούμε το γνωστό σε εμάς ως Χριστιανοδημοκρατικό κόμμα CDU - Christlich Demokratische Union Deutschlands.

Στο 31ο συνέδριο του CDU το 2018 στο Αμβούργο, το κόμμα αποφάσισε να απορρίψει συνασπισμούς και παρόμοιες μορφές συνεργασίας τόσο με το Die Linke όσο και με την AfD. Όταν ο Φρίντριχ Μερτς δεν κατάφερε να συγκεντρώσει την απαιτούμενη απόλυτη πλειοψηφία στον πρώτο γύρο ψηφοφορίας για την ανάδειξη Ομοσπονδιακού Καγκελαρίου στις 6 Μαΐου 2025, διεξήχθη δεύτερη ψηφοφορία την ίδια ημέρα, κατά παράβαση των κανόνων διαδικασίας, με τη συμμετοχή του Die Linke.